

Res humanas ordine nullo.
Fortuna regit, spargitque manu
Munera caeca, peiora fovens.

Plin.

Nihilominus tamen, ut Plinius exclamat lib. 2. c. 7. *roto mundo, & locis omnibus, omnibusque horis, omnium vocibus sola Fortuna invocatur, & una nominatur, una accusatur, una agitur rea, una cogitur, sola laudatur, sola arguitur.* Huic omnia expensa, huic omnia feruntur accepta, adeoque obnoxia sumus sortis, ut fors ipsa pro Deo sit, qua Deus probatur incertus.

Fortunas fortunans Deipara.

74 Quorsum haec? Nempe, licet à Christiano ore rejiciendum sit fortunae nomen juxta sensum, caecae Genitricis, Deus tamen ipse sicut est natura naturans, ut nonnulli loquuntur Philosophi, sic etiam fortuna fortunans potest appellari, id est, auctor omnis fortunae, qui speciali providentiâ singulis sua, prout vult, dispensat, hunc fortunatum faciens, illum infortunatum, ad quod causas secundas stetit, & contemperat. De quo Augustinus q. 91. in Genes. & lib. 5. de Civit. Dei c. 9. & Pl. 30. 16. *In manibus tuis sortes meae, id est, fortuna mea.* Et Proverb. 16. 33. *Sortes mittuntur in sinum, sed à Domino temperantur.* Quasi dicat; Non fortuito quicquam accidit, sed omnia fiunt provido Dei consilio, & judicio. Certè cum Deus ipse fortuna fortunans sit, sibi Rotam, cui insisteret, quaque dispensaret caelestia dona, consulto elegit, Genitricem nempe suam, quam usque adeo fortunatissimam effecit, ut fortunae (cujus symbolum rota est) nomen indiderit. Fortuna Maria est, & prosperae fortunae rota, à qua non infausta, sed fausta quaeque perpetuo ad homines devolvuntur. Non caeca fortuna est, quae impiis felicitatem, piis vero infelicitatem afflet: alumnis suis prosperam felicitatem & felicem fortunam copiosè influit multocula Virgo, ut eam appellat S. Epiph. ser. de ejus laudibus. Non caeca, sed oculata, illius munera sunt; nisi pie caeca appellites, quia vel indignis dare solet: nemo enim est tantopere à gratia derelictus, vel gratiae obstinatus, qui à Deipara derelinquatur, nisi ipse dereliquerit spem Marianae tutelae. Non discutit merita (ait Bernardus ser. in Apoc. 12. 1.) sed omnibus sese exorabilem, omnibus clementissimam praebeat, omnium necessitates amplissimo quodam miseratur affectu. Rota Maria est, non qua alii deprimantur, subvehantur alii: omnes quotquot ad illam devotè accedunt sublimat ad sanctitatis, ad caeli sublimis fastigium: omnes fortunatissimi sunt; ad caelos facta est fors, via, porta, Rota, aiebat supra Venant. Fortun. ubi sortem pro fortuna accipit, ut solet accipi sapè. Lucanus lib. 2. Pharsal. *Sortis incerta vagatur, ser: que referturque vices.* Et Virgil. Eclog. 9. *Sortis omnia versat.*

Maria fortuna, non caeca, sed multocula, S. Epiph. Quodammodo caeca dici potest.

S. Bernard.

Venant. Lucanus.

Proverb. 8.

75 Eapropter apud Salomonem Proverb. 8. ubique tam in locis excelsis, quam humilibus; tam in viis & triviis, quam in portis & foris sic clamans inducitur Virgo Mater: *Mecum est consilium, & equitas.* Hebraicè pro aequitas, extat vox *tuscia* id est, *securitas, tutela, incolumitas, constantia,* & quidquid stabile est, ac solidum: nec non cogitatio, salus, sapientia: & quod singulare est, fortuna successus. Quasi dicat: Non illa profana fortuna sum, quam Gentiles finxere caecam, insipientem, inconstantem, vanam, vagam, rapidam, levem, mendacem, fallacem,

in qua nulla est suavis secunda fortuna sum, firma, stabilis, constans, tutelar, omnia cum aequitate, sapientia & prudentia dispensans. In me omnis incolumitas, & vera salus, opulenta gratia, & gloriae gazae, quibus clientes meos eximie felicito & fortunò. Appellatur Virgo à S. Ambrosio in Pl. 21. ad finem, *Manna. Ipsam Mariam Manna dixerim.* Expende quod de Manna dicitur Exod. 16. 31. & Num. 11. 7. *Erat quasi semen coriandri.* Hebraicè est *Gad*, id est, fortuna, ut claret ex Isai. 65. 11. *qui ponitis fortunam mensam: ubi pro fortuna est Gad: id est, fortuna non adversa, sed prospera, ut patet ex Genes. 49. 19. Gad feliciter praeheribitur.* Et fortuna quidem non profana & caeca, sed oculata. Nam eo Num. capite v. 9. dicitur *Man simile bdellio;* Hebraicè *oculo* quasi oculatum esset. Igitur ipsam Mariam Manna dixerimus, id est, secundam fortunam, non caecam, sed oculatissimam: quae omnium oculos, omnium studia, omnium corda ad se rapiat: quae nobis oculatissima sit, id est, charissima; oculitibus amanda, in oculis gestanda, semper & ubique invocanda, nominanda, cogitanda, Huic omnia expensa, omnia ferantur accepta: quod de profana fortunam Plinius dicebat, O Maria! o Fortuna fortunans! o fortunae rota secundae! Merito in te respiciant oculi totius creaturae, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis, quidquid creaverat, recreavit: clamabat Bernardus ser. S. Bernard. 2. de Pentecost.

Mariamanna oculatissimam.

S. Ambrosio.

Exod. 16. 31.

Num. 11. 7.

Isai. 65. 11.

Genes. 49. 19.

Num. 11. 9.

In Mariam oculi totius creaturae.

Deipara, Joannem, uti bona fortuna in vultu, & loquenter.

Antipater.

S. Chrysol.

Sinaita.

Luc. 1.

§. X.

Textus ipse, argumentum, distinctioque totius Capitis 24. & singulorum versuum concatenatio, acologia, aptaque series breviter, ac dilucide proponuntur.

77 Certè, postquam ad hujus capitis fedulam commentationem me contuli, facile mihi persuasi, eximiam esse ejus dignitatem, & majestatem supremam; altam, divinissimamque illius materiam, & argumentum; quemadmodum vel simplex ipse facer Textus haud obscurè ostendit, & clarebit nostris legenti commentarios. Quod verò ad ordinem, concatenationem, sive *anorthi* av spectat, & singularum partium inter se coherentium; quis illam Spiritui sancto neget praecipuo hujus operis Auctori? Confusi ingenii prophanus haberetur Scriptor, qui sine ordine, sine filo, sine dispositione loqueretur. In humano corpore non modò quæritur singularum dignitas membrorum; sed omnium inter se apta compositio. In musica non solum singularum vocum suavitatis commendatur, sed numerorum inter se omnium concentus. Et in hoc capite non modò singulae res inventae dignitatem praese ferunt, sed etiam omnium copula, & nexus singularem praesertunt majestatem Deo ipso perquam dignam. Hoc autem ostendere, non facile negotium est, cum à nemine, quem sciam, haecenus fuerit expeditum. Illud tamen expedire nitior atque contendo: si modò id contingat, studiosis fore non ingratum spero. Ut verò praecompensiosè habeatur quidquid longioribus commentariis explanatur sumus, hunc praemitto Paragraphum.

78 Pars capitis 24. prima, quae est totius concionis Prologus, exordium, sive epigrapha.

V. 1. *Sapientia laudabit animam suam, & in Deo honorabitur, & in medio populi sui glorietur.*

V. 2. *Et in Ecclesiis Altissimi aperiet os suum & in conspectu Virtutis illius glorietur.*

V. 3. *Et in medio populi exaltabitur, & in plenitudine sancta admirabitur.*

V. 4. *Et in multitudine electorum habebit laudem, & inter benedictos benedicetur, dicens:*

Exordium.

Hi quatuor Versiculi agunt totius capitis, imò totius libri prologum, exordium sive inscriptionem, quae animum auditorum idoneè comparat ad reliquam dictionem. Quatuor potissimum hic attingit Siracides Jesus. Primum, hanc esse de genere laudatorio orationem, qua & Jesus, & Jesupara (qui sapientiae, vel sapientiarum nomine indignantur) se ipsos commendant, suaque magnalia: atque idcirco eos, quasi è suggesto dicentes inducit. Secundum, quibus coram perillustri hac habita sit concio; nempe coram Triade sacratissima. Tertium, quibus adstantibus, & stipantibus; videlicet Angelorum millibus. Quartum, subsecutorum meminit ab auscultante multitudine plausuum, admirationis & acclamationis.

79 Pars Capitis secunda à v. 5. ad 10. ea continens, quae maximè supremam Christi ac Deiparae dignitatem commendant.

V. 5. *Ego ex ore Altissimi prodivi, primogenita ante omnem creaturam.*

80 Suas jam exordiuntur laudes Jesus & Maria ex ortu depromptas praeclearissimo. Porro ipse tum aeternae generationis, qua à Patre procedit, tum etiam temporariae, qua à Matre Virgine est, opportunè meminit. Maria verò iidemmet verbis, & de aeterna in Dei genitricem sanctissimam ante omnem creaturam electione, & de sua in tempore purissima Conceptione satis commode agit. Atque hoc pacto rectus servatur commendationis ordo, quae solet frequenter sumi ab ortu in primis nobilissimo.

Natalitia nobilestima.

80 V. 6. *Ego feci in caelis, ut oriretur lumen indeficiens, & sicut nebula texi omnem terram.*

Ex natalitibus adeo illustribus, & luminosis, quae non splendeant mirae pulchritudinis lumina? Divinum è Paterno ore primum Verbum, sive vox clarissima, cur non sese in primae Lucis, imò & rerum omnium conditione, subaudiendum dabit prospectandumque? Igitur suas insequuntur laudes Jesus & Deipara. Ille gloriatur, se indeficientis luminis, procul tenebris amandatis, exitisse creatorem: quasi praeluderet fulgentiora gratiae & gloriae lumina, fugatâ peccatorum caligine. Maria item eodem tenore verborum, & ad primam lucem totiusque universi conditionem se nimirum opere juvasse autumat; & quod plus est, verè Lucis Jesu, omnem hominem illuminantis, unicam fuisse Genitricem atque adeo totius gratiae & gloriae.

Virtus ad creandum.

81 V. 7. *Ego in altissimis habitavi, & thronus meus in columna nubis.*

Post natales nobilissimos, post primam rerum omnium fabricam à luce auspiciatam, Regia planè in Jesu, atque ejus Matre Deipara coepit praenosci, & adorari Majestas. Unde illi suum hic supremum commendant imperium: primò ab altissimo habitaculo, deinde à throno magnificentissimo. Utrumque habent in caelis, vel à mundi exordio, utrumque olim in veteri Synagoga, & nunc in Christiana Ecclesia praesertim.

Majestas Regia.

82 V. 8. *Gyrum caeli circūvi sola, & profundum abyssi penetravi: in fluctibus maris ambulavi, & in omni terra steti.*

Qui Regia pollent Majestate, immensi quodammodo sint, omnia implentes, & ubique agentes, necessum est. Suam ergo hic immensitatem infinitam opportunè dilaudant Jesus, & Maria, sumpto argumento à caelorum circūitione, & ab abyssi penetratione, & ab ambulatione in marinis fluctibus, & statione in omni terra: quippe ad universa haec loca sese diffundit eorum virtus; quasi in omnibus spatiis, & rebus omnibus adsint. Caeterum sub illis metaphoris agi praesertim reor de Christi, ac Deiparae praesentia plenè immensa in orthodoxa Ecclesia, quam munificè ditant; ubique tutantur, & quoque versus diffundunt.

Immensitas infinita.

83 V. 9. *Et in omni populo, & in omni genere primum habui.*

V. 10. *Et omnium excellentium, & humilium corda virtute calcavi.*

Regia Majestas ex ortu praeclearissimo, ac rerum omnium molitione; immensitasque infinita, quam non jure suo dominationem exposculentur Sum itaque in omnem populum & gentem amplissimum dominatū concelebrant Jesus, & Maria.

Dominatus amplissimus.